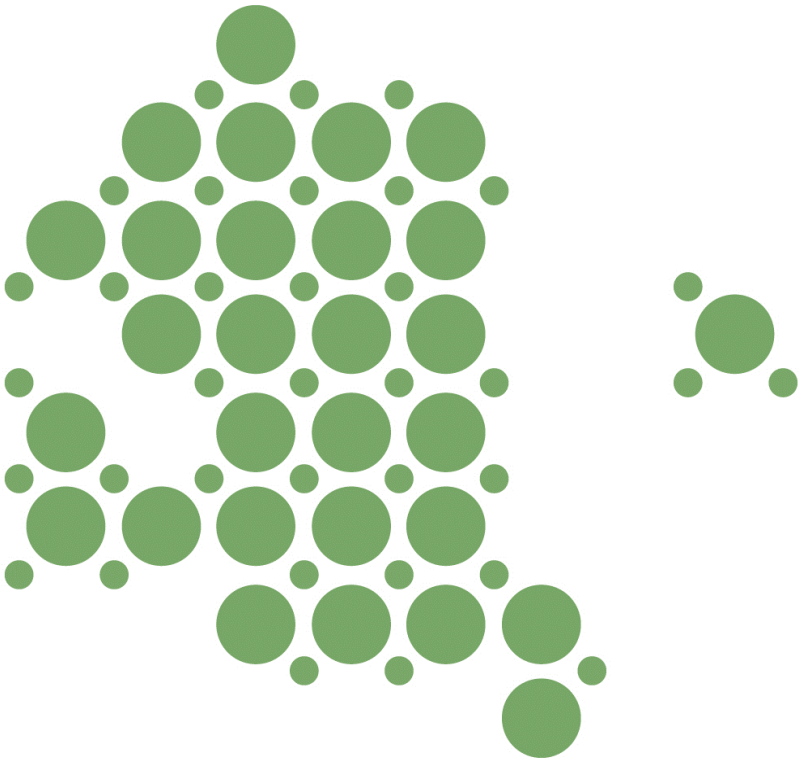
Bilag 2 til Rammeaftale 2027-2028
Aftaler og principper

KKR HOVEDSTADEN

Indhold

1. Indledning ... 2
2. Aftale om udvikling i udgifter per dag 2027-2028 ... 3
2.1. Styrings- og udviklingstiltag for 2027-2028 ... 4
3. Takstmodel ... 4
3.1. Takstmodellens omkostningselementer ... 5
3.2 Flere takstniveauer (takstdifferentiering) og tillægsydelser ... 7
3.3 Beregningsgrundlaget ... 8
3.4 Kendte og faste takster ... 8
3.5 Efterregulering ... 9
3.6 Særlige tilbud og ydelser ... 9
4. Principper for samarbejde ... 10
4.1 Frister for afregning for brug af tilbud ... 10
4.2 Opsigelsesvarsler ... 10
4.3 Opkrævning af beboeres egenbetaling i tilbud efter SEL §§ 107 og 108 ... 10
4.4 Opkrævning af egenbetaling i tilbud efter SEL §§ 109 og 110 ... 11
4.5 Opfølgningsmekanismer for borgeres placering i takstniveauer ... 11
4.6 Aftale om etablering og lukning af tværkommunale tilbud og pladser ... 12
4.7 Principper for etablering af tilbud (uden brug af fælles økonomimodel) ... 12
4.8 Principper for lukning og omlægning af tilbud ... 13
4.9 Kommuners overtagelse af regionale tilbud ... 13
4.10 Køb og salg af pladser uden for hovedstaden ... 14
4.11 Købskontrakter og standardkontrakter ... 14
5. Procedurer for fastsættelse og opkrævning af beboeres egenbetaling i tilbud efter SEL §§ 107 og 108 ... 15
5.1 Handlekommunens opgaver ... 15
5.2 Tilbud/Driftsherrers opgaver ... 15
5.3 Interne flytninger og klagesager ... 16
5.4 Handle-/Betalingskommune ... 16
5.5 Mailingliste til fremsendelse af oplysninger ... 16
6. Fælles visitationsaftale vedr. kommunikationscentrene ... 17
7.1 Visitationsaftale ... 17
7.2 Arbejdsgange og hensigtserklæringer ... 18
7.3 Hensigtserklæring om arbejdsgange vedrørende kommunikationscentre ... 18
7.4 Samarbejde mellem kommunikationscentre og kommuner ... 19

1. Indledning

Den samlede rammeaftale udarbejdes i samarbejde mellem kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark. Der udarbejdes én rammeaftale for kommunerne i hovedstaden og én rammeaftale for kommunerne i Sjælland til trods for en sammenlægning af de to regioner pr. 1. januar 2027. Fremadrettet vil de to KKR-områder arbejde for en ensretning af rammeaftalerne på relevante områder.

Nærværende rammeaftale er således kun indgået af kommunerne i hovedstaden og region Østdanmark. Rammeaftalen består af:

- Rammeaftale
- Bilag 1: Udvikling og samarbejde
- Bilag 2: Aftaler og principper (denne del)
- Bilag 3: Oversigt over tilbud omfattet af rammeaftalen

Rammeaftalens bilag om aftaler og principper omfatter aftaler, takstmodel samt procedurer og principper for samarbejde på det takstbelagte område til Rammeaftale 2027-2028 for samarbejdet om tilbud, der er omfattet af rammeaftalen. Formålet er at lægge rammerne for prissætningen samt opfølgning på udviklingen i udgifterne for de tilbud, der er omfattet af Rammeaftalen i kommunerne i hovedstaden og i Region Østdanmark. Desuden er formålet at øge bevidstheden om og stillingtagen til de styringsmæssige konsekvenser af, at kommunerne på det specialiserede socialområde er afhængige af at købe og sælge pladser på sociale tilbud på tværs af kommunegrænserne.

Bilaget om aftaler og principper indeholder følgende elementer vedrørende økonomi og kapacitet:

- Aftaler om udviklingen i udgifter og takster for tilbud omfattet af Rammeaftalen
- Aftaler om takst- og prisstrukturen for de omfattede tilbud
- Aftaler om oprettelse og lukning af tilbud og pladser
- Aftaler om principper for evt. indregning af driftsherrens udgifter ved oprettelse og lukning af tilbud aftalt i rammeaftaleregi
- Aftaler om frister for afregning for brug af tilbud
- Tilkendegivelse fra kommunalbestyrelserne om overtagelse af regionale tilbud og fastlæggelse af, i hvilket omfang overtagne tilbud skal stå til rådighed for de øvrige kommuner

Bilaget om aftaler og principper i Rammeaftale 2027-2028 er baseret på den fælles takstmodel, som er udviklet af kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark, og lægger sig i forlængelse af tidligere drøftelser og aftaler mellem kommunerne.

Region Østdanmark kan løse opgaver for en kommune inden for rammeaftalens område mod fuld indtægtsdækning beregnet efter rammeaftalens principper. Takstberegningen for de regionsdrevne tilbud følger principperne i den fælleskommunale takstmodel. Dog er de indirekte omkostninger beregnet konkret og holder sig inden for rammerne af den kommunalt aftalte maksimale overheadprocent. Den Sociale Virksomhed anvender Region Østdanmarks PL.

Bilaget om aftaler og principper i Rammeaftale 2027-2028 er et redskab til at understøtte samarbejdet mellem kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark. Der er tale om anbefalinger til kommunerne, som skal understøtte den individuelle dialog mellem kommuner og driftsherrer om både kvalitet og pris, som er udgangspunktet for køb og salg af pladser.

2. Aftale om udvikling i udgifter per dag 2027-2028

Kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark har med Rammeaftale 2027-2028, som tidligere år, indgået en aftale om udviklingen i udgifter per dag i de takstbelagte tilbud på det specialiserede social- og specialundervisningsområde. Aftalen lyder:

> *At udgifter per dag i de takstbelagte tilbud på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet, hvert år samlet for hver kommune maksimalt må stige med pris- og lønfremskrivningen.*

Aftalen omhandler *udgifter* per dag og ikke *taksten* per dag. Forskellen mellem udgifter og taksten er dels den lovpligtige efterregulering af over/underskud, dels værditab og forrentning af primært bygninger og grunde. Taksten kan altså godt stige mere end pris-og lønfremskrivningen samtidigt med at rammeaftalen overholdes – for eksempel hvis en institution tager en ny bygning i brug.

Aftalen gælder for kommunens *gennemsnitlige udgifter* – ikke udviklingen i udgifter *per takst* eller *per institution*. Kommunen kan derfor godt overholde Rammeaftalen selvom udgifterne per dag på én institution stiger mere end pris- og lønfremskrivningen, hvis blot der sker et tilsvarende fald i udgifter per dag på en anden institution.

Modellen for opfølgning på udviklingen i udgifter er fortsat:

- Kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark skal én gang årligt udfylde et indberetningsskema om, hvorvidt de overholder aftalen eller ej for alle tilbud under samme driftsherre. Hvis aftalen overholdes, skriver den ansvarlige leder under på, at udgifterne pr. dag ikke stiger med mere end pris- og lønudviklingen for disse tilbud. Hvis aftalen ikke overholdes, bedes de kort begrunde dette. Indberetningsskemaet sendes retur til det fælleskommunale sekretariat.
- Kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark modtager samtidig et vejledningsskema, som de skal bruge til at understøtte deres indberetning med beregninger. Skemaet kan bruges til at udregne den gennemsnitlige udvikling i udgifter pr. plads pr. dag samlet for kommunen samt overheadprocenten. Vejledningsskemaet er kun til internt brug i kommunerne, og skal ikke returneres til sekretariatet.

- Økonomigruppen (et fælleskommunalt rådgivende organ) og det fælleskommunale sekretariat gennemgår forklaringerne – og KKR Hovedstaden orienteres om, hvilke kommuner der ikke overholder aftalen og præsenteres for deres forklaringer.

2.1. Styrings- og udviklingstiltag for 2027-2028

KKR Hovedstaden opfordrer kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark til fortsat at fastholde et stort fokus på effektiv ressourceudnyttelse og innovativ udvikling af tilbud og indsatser på det specialiserede socialområde og specialundervisningsområdet.

Herunder opfordres kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark til systematisk at arbejde med følgende områder:

- At driftsherrerne har fokus på udvikling og omlægning af tilbud, der imødekommer den fremtidige efterspørgsel efter fleksible tilbud og indsatser med fokus på borgerens udvikling.
- At driftsherrerne har fokus på anvendelse af velfærdsteknologi i indsatserne.
- At driftsherrerne har fokus på at udvikle tilbuddene, så de kan dokumentere effekterne af indsatserne.
- At driftsherrerne har fokus på faglig metodeudvikling og kompetenceudvikling af medarbejderne.
- At driftsherrerne har fokus på sparsommelighed.

3. Takstmodel

Takstmodellen anvendes til beregning af takster, og tager udgangspunkt i Bekendtgørelse nr. 864 om finansiering af visse ydelser og tilbud efter Lov om Social Service og Barnets Lov samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner af 19. juni 2025. Derudover har BDO udarbejdet Håndbog til takstberegning på de specialiserede socialområder, som kan findes på Social- og Boligministeriets hjemmeside[1]. Håndbogen giver et samlet overblik over gældende regler, principper og metoder for beregning af omkostningsbaserede takster for sociale tilbud. På hjemmesiden findes desuden en skabelon til beregning af takster.

Takstmodellen omfatter alle tilbud på det specialiserede socialområde, specialundervisning, specialtandpleje og rusmiddelbehandling efter Sundhedsloven samt STU (Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse), hvor der sker salg af pladser til kommuner.

Grundprincippet for takstfastsættelsen er, at taksterne skal beregnes på baggrund af de samlede langsigtede gennemsnitsomkostninger og -indtægter i de pågældende tilbud.

[1] https://www.sm.dk/publikationer/2026/feb/haandbog-til-takstberegning-paa-de-specialiserede-socialomraader-

3.1. Takstmodellens omkostningselementer

KKR Østdanmark anbefaler, at driftsherrerne anvender en fælles model til beregning af takster og efterregulering, der inddeler takstberegningen i de enkelte omkostningselementer, jf. den model, der fremgår af appendix til Rammeaftalen. Anvendelse af denne model skal bidrage til at sikre, at alle centrale elementer af takstberegningen indgår i kommunernes og Region Østdanmarks takstberegninger. Samtidig giver modellen en vis fleksibilitet i forhold til beregning af de direkte omkostninger.

Der anvendes den samme beregningsmetode ift. omkostninger på alle typer tilbud, medmindre andet er aftalt. Beregning af omkostninger baseres på budgettet for det år, taksten gælder.

Der er en klar skelnen mellem direkte, indirekte og beregnede omkostninger. Nedenstående beskrivelse af omkostningselementerne er ikke udtømmende, men angiver retningslinjer for takstberegningen.

3.1.1 Direkte omkostninger

De direkte omkostninger består af alle de udgifter og indtægter, der direkte knytter sig til den pågældende aktivitet. Det vil som udgangspunkt sige de udgifter og indtægter, der fremgår af tilbuddenes budget, men også den andel af budgetbeløbet, der entydigt kan henføres til tilbuddet.

Direkte omkostninger omfatter således:

- Løn til personale ansat på tilbuddene (samtlige lønandele, fx pensionsbidrag, feriepenge, jubilæumsgratialer, atp, AER), samt andel af centrale lønpuljer, som ikke er udmøntet på budgetteringstidspunktet.
- Øvrige personaleudgifter til personale ansat på tilbuddene (uddannelse, udviklingsudgifter, tjenesterejser, befordring, forsikringer).
- Køb (leasing) af varer og tjenesteydelser, som foretages af tilbuddene og afholdes af tilbuddenes budget.
- Tilbuddenes ejendomsudgifter (husleje, varme, el, vand, skatter, afgifter, forsikringer, vedligeholdelse, snerydning, rengøring).
- Kørsel af brugere, det vil sige den del af brugerkørsel, der er omfattet af tilbuddenes kørselsforpligtelse og som er en del af tilbuddenes budget (fx udflugter o.l.). Befordring mellem hjem og tilbud afregnes direkte med den enkelte kommune og indgår ikke i takstberegningen.
- Administrative udgifter som budgetmæssigt er henført direkte til tilbuddet, det vil sige både løn, øvrige personaleudgifter, samt køb af varer og tjenesteydelser. Det gælder også tilbuddets udgifter til konsulentbistand, supervision og rådgivning.
- Udgifter forbundet med tilsyn (Socialtilsyn, risikobaseret tilsyn mv.).
- Reparation og vedligeholdelse. Her kan budgettet tilpasses det enkelte tilbuds forhold, eller der kan anvendes en vejledende norm i budgetteringen svarende til to procent af de øvrige direkte omkostninger.

3.1.2 Indirekte omkostninger

De indirekte omkostninger består af de udgifter og indtægter, der er budgetteret i driftsherres budget og som er nødvendige for driften af tilbuddet, men som ikke direkte og entydigt kan fordeles på det enkelte tilbud. Indirekte omkostninger omfatter således:

- Andel af løn og øvrige personaleudgifter til personale ansat i centrale støttefunktioner (rådgivning, personaleafdeling, økonomiafdeling, jura, kommunikation, politisk og administrativ ledelse m.m.).
- Hertil skal lægges øvrige udgifter, der knytter sig til personalet ansat i centrale støttefunktioner (IT-udstyr, IT-systemer, møbler, inventar, kontorhold, telefon, kantine, ejendomsudgifter - jf. eksempler på ejendomsudgifter under de direkte omkostninger).
- Andel af køb af varer og tjenesteydelser der indgår i driften af tilbuddet, men som foretages af driftsherre og afholdes på det centrale/fælles budget (fx andel i udviklingsomkostninger, i centrale IT-systemer og telefonanlæg m.v.).

Kommunerne i hovedstaden har et mål om en overheadprocent på 6. Dette følges der op på i forbindelse med opfølgning på udvikling i udgifter, som foretages årligt. Region Hovedstaden beregner de indirekte omkostninger konkret og holder sig inden for rammerne af den kommunalt aftalte maksimale overheadprocent.

3.1.3 Beregnede omkostninger

Beregnede omkostninger består af de omkostninger, hvor der ikke er overensstemmelse mellem udgift og omkostning i budgetåret. Det betyder, at større anskaffelser og bygningsudgifter, der optages i driftsherres anlægskartotek, kun indgår i takstberegningen med de efterfølgende års forrentning og afskrivning. De beregnede omkostninger omfatter således:

- Beregnede *tjenestemandspensioner* (hvis pensionerne er forsikringsmæssigt afdækket, skal den beregnede tjenestemandspension anvendes og ikke udgifterne til forsikringsdækningen).
  - De fremtidige udgifter til tjenestemandspensioner for ansatte tjenestemænd indregnes i takstgrundlaget med en fast procentdel af lønsummen for de på tilbuddet ansatte tjenestemænd. Dette gælder uafhængigt af, om pensionerne er afdækket forsikringsmæssigt eller ej.
  - Der anvendes en procentsats på 20,3.
  - Det bemærkes, at det beregnede pensionsbidrag kun skal dække den del af pensionsforpligtelsen, som ligger efter 1. januar 2007. Pensionsrettigheder, som er opsparet før denne dato, er udlignet ved overførslen af aktiver og passiver fra amt til kommuner og region.
- *Forrentning og afskrivning af alle de aktiver*, der medgår til driften af tilbuddet (der medtages ikke forrentning af likvide midler/driftskapital).

Den enkelte driftsherres regnskabspraksis afgør værdiansættelse og afskrivningsprofil på de aktiver, der medgår til at levere ydelsen. Der er således ikke forskellige

afskrivningsmetoder inden for samme kommune/region. Det forudsættes til gengæld, at:

- Ingen driftsherrer opskriver værdien af aktiver overført fra det tidligere amt, medmindre værdiforøgelsen kan begrundes i en værdiforøgende renovering eller lignende.
- Ingen driftsherrer ændrer regnskabspraksis med det formål at øge takstniveauet.
- Aktiver som anskaffes (straksafskrives) over tilbuddets driftsbudget kan ikke indgå i tilbuddets kapitaludgifter (gælder også forrentning).
  Renten på et 20-årigt fast forrentet lån i Kommunekredit anvendes til at beregne forrentningen af aktiverne. Rentesatsen opgøres per 1. april året forud for takstberegningsåret, så beregningen kan danne grundlag for den årlige rammeaftaleredegørelse og gælde for taksten det efterfølgende år.

Det betyder, at:

- Variationen i renteniveauet bliver opfanget med ca. et års forsinkelse, men medfører en øget *prissikkerhed*.
- Det er *restgælden*, der forrentes. Det vil sige aktivets værdi primo året, før nedskrivningen med de afskrivninger, der foretages i takstberegningsåret.

3.1.4 Almindelige indtægter

Fra summen af direkte, indirekte og beregnede omkostninger fratrækkes almindelige indtægter, for eksempel salg af producerede ydelser. Her kan også indgå indtægter fra beboeres egenbetaling af serviceydelser (kost, rengøring, vask m.v.).

3.1.5 Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede afdelinger

For de lands- og landsdelsdækkende tilbud, som har en objektiv finansieringsandel, fratrækkes den objektive finansiering fra takstgrundlaget inden beregning af takst per dag. For sikrede afdelinger gælder det, at taksten er fast, og den objektive finansiering beregnes.

3.1.6 Fordeling af omkostningselementer i tilbud med flere takstniveauer

I tilbud med flere takstniveauer skal det omkostningsbaserede budget fordeles ud på de enkelte takstniveauer. Fordelingen af omkostningerne skal afspejle det reelle ressourceforbrug inden for de enkelte takstniveauer. Driftsherre kan enten fordele de direkte, indirekte og beregnede omkostninger ud fra konkrete vurderinger af ressourceforbruget inden for hver enkelt takstgruppe, eller forholdsmæssigt efter fordelingsnøgler fastsat af driftsherre.

Af appendix til Rammeaftalen fremgår et eksempel på en model til beregning af takster fordelt på de forskellige omkostningselementer.

3.2 Flere takstniveauer (takstdifferentiering) og tillægsydelser

Driftsherre kan vælge at inddele en ydelse eller en ydelsespakke i to eller flere takstniveauer, når taksten for de enkelte niveauer afspejler forskelligt indhold eller omfang af ydelsen eller ydelserne. Driftsherre skal tilstræbe, at der er

gennemsigtighed i prisstrukturen. En inddeling i to eller flere takstniveauer skal foretages med udgangspunkt i borgernes behov for støtte. En borger er som udgangspunkt placeret på én takst, og individuelle særtakster forhandles derudover.

Til hvert takstniveau beskrives med fordel borgergruppens funktionsevneniveau, der kan tage udgangspunkt i den terminologi og kategorisering af funktionsevneniveauer, der anvendes i Fælles faglige begreber (VUM2) eller i socialfaglige metoder som Socialstyrelsens udredningsværktøj på børnehandicapområdet. Det er hensigtsmæssigt, at der benyttes den samme produktbeskrivelse ift. borgerens behov.

Til hvert takstniveau tilknyttes en ydelsesbeskrivelse, der tydeligt angiver omfanget (fx tidsanvendelse) og tyngden af de leverede ydelser (fx socialpædagogisk støtte, terapi, pleje og omsorg m.v.). Taksten skal afspejle ydelsen.

For tilbud, som er mulige at anvende i større eller mindre grad (fx dagtilbud), kan driftsherre indregne benyttelsesgraden som en procentvis afvigelse fra taksten. Benyttelsesgraden af dagtilbud kan også anvendes til inddeling i takstniveauer i botilbud.

3.3 Beregningsgrundlaget

Taksten beregnes på grundlag af en belægningsprocent i tilbuddet, som fastsættes på baggrund af den forventede aktivitet i tilbuddet. Den forventede belægningsprocent beregnes som et gennemsnit af belægningsprocenterne to år forud for budgetåret. For 2027 anvendes gennemsnittet af den faktiske belægningsprocent i 2024 og 2025. Dette gælder også for tilbud med differentierede takster.

Hvis driftsherre har viden, der tilsiger, at belægningen afviger fra gennemsnittet af de to forudgående år, kan driftsherre vælge at tilpasse belægningsprocenten. Har der været tale om en midlertidig overbelægning, kan denne udelades i beregning af belægningsprocenten. Der kan aldrig anvendes en belægningsprocent over 100.

3.4 Kendte og faste takster

Taksterne beregnes for ét år ad gangen og kan, medmindre særlige forhold tilsiger det, ikke siden ændres. Kommunerne har en fælles interesse for, at taksterne ikke ændres over året.

Det er aftalt mellem kommunerne i hovedstaden og Region Østdanmark, at takster for kommunalt og regionalt drevne tilbud beregnes efter principperne i Rammeaftalen samt finansieringsbekendtgørelsen i udgangspunktet ikke er til forhandling.

Hvis en kommune fx er nødsaget til at lave en udgiftsopbremsning i løbet af året, som omfatter de takstbelagte tilbud omfattet af rammeaftalen, gælder finansieringsbekendtgørelsens[2] bestemmelser i forhold til tilbuddets omsætning og håndtering af over-/-underskud. Af finansieringsbekendtgørelsen fremgår det blandt

[2] BEK nr. 864 af 19/06/2025

andet, at overskuddet skal anvendes i løbet af fem år, og det kun kan anvendes til specifikke ydelser/ indsatser jf. § 8.

Derudover forudsættes det ifølge Socialtilsyn Hovedstaden, at en udgiftsopbremsning *ikke* medfører:

- Ændringer i den indsats, som borgerne er visiteret til, da det ville kræve en revisitation af borgeren.
- Væsentlige ændringer i det grundlag, som Socialtilsynet har godkendt tilbuddet på baggrund af.
- Større afvigelser fra det af Socialtilsynet godkendte budget.[3]

3.5 Efterregulering

Efterregulering for kommunale og regionale driftsherrer kan findes i Bekendtgørelse om finansiering af visse ydelser og tilbud efter Lov om Social Service og Barnets Lov samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner §§ 3-7.

Beregning af efterregulering

Af appendix til Rammeaftalen fremgår et eksempel på en model til beregning af efterregulering. Modellen er illustreret med en simulering af efterregulering over en 3-årig periode.

Beregning af efterregulering i tilbud med flere takstniveauer

Af appendix til Rammeaftalen fremgår et eksempel på en model til beregning af efterregulering. Modellen er illustreret med en simulering af efterregulering over en 3-årig periode.

3.6 Særlige tilbud og ydelser

Der er nogle tilbud, som har eller udvikler meget specialiserede ydelser, blandt andet lands- og landsdelsdækkende tilbud. Samtidig bliver nogle tilbud specielt tilpasset den enkelte borger eller midlertidigt tilrettelagt i forbindelse med ventetid til et tilbud. I forbindelse med rammeaftalen gives mulighed for at aftale andre betalingsmodeller end de anbefalede og indgå særaftaler mellem kommuner og driftsherrer.

Særaftaler giver som udgangspunkt ikke driftsherre ret til at træde ud af aftalen om udviklingen i udgifter per dag. Driftsherrer, der har indgået særaftaler, bør således fortsat tilstræbe at opfylde aftalen om udviklingen i udgifter per dag. En særaftale kan, ved fremvisning af dokumentation, bruges som forklaring på afvigelser fra aftalen om udviklingen i udgifter per dag.

[3] Området er reguleret af Serviceloven, Lov om socialtilsyn og af Rammeaftalen

4. Principper for samarbejde

4.1 Frister for afregning for brug af tilbud

Driftsherrerne afregner månedsvis forud hver den 10. i måneden. På forudbestilte aflastningspladser meldes afbud senest 14 dage før det aftalte tidspunkt. Afbud senere end 14 dage før medfører betaling for den bestilte aflastning.

4.2 Opsigelsesvarsler

Der er fastlagt opsigelsesvarsler for de forskellige tilbud. For alle tilbud gælder, at opsigelsesvarslet bortfalder, hvis en opsagt plads bliver besat med det samme.

- Sociale tilbud (botilbud, dagtilbud og beskyttet beskæftigelse): Løbende måned plus en måned.
- Akutpladser på børneområdet: Løbende måned plus en måned.
- Aflastning: Løbende måned plus en måned. Afbud for bestilt plads senest 14 dage før.
- Beskæftigelsescentre og erhvervsmæssig afklaring: Løbende måned plus en måned.
- Specialtandpleje: Løbende måned plus en måned.
- Specialundervisning, børn, samt STU: Løbende måned plus en måned.

Der er ikke aftalt opsigelsesvarsler for herberger og krisecentre samt misbrugstilbud. Opsigelsesvarsler er også gældende ved dødsfald.

Forlænget varsel ved opsigelse af flere pladser

Når en kommune på samme tilbud vælger at opsige tre eller flere pladser inden for en periode på tre løbende måneder, eller pladser svarende til indtægter på 20 procent eller mere af tilbuddets takstbaserede indtægtsbudget, kan driftsherre ensidigt forlænge opsigelsesvarslet til løbende måned plus seks måneder. Det forlængede varsel gælder ikke for herberger og krisecentre.

Kommunerne i hovedstaden kan via Kommunaldirektørkredsen aftale længere opsigelsesvarsler på enkelte, særligt sårbare tilbud. Der er for 2027-2028 ikke aftalt længere varsler på konkrete tilbud.

4.3 Opkrævning af beboeres egenbetaling i tilbud efter SEL §§ 107 og 108

Handlekommune fastsætter og opkræver beboeres betaling af boligbetaling, varme og el i tilbud efter Servicelovens §§ 107 og 108, jf. BEK nr. 1387 af 2006. Tilbud/driftsherre opkræver beboeres betaling af serviceydelser, herunder kost, rengøring, vask m.v., i tilbud efter Servicelovens §§ 107 og 108. Tilbud/driftsherre skal i beregningen af takster for de pågældende tilbud fratrække beboernes betaling af serviceydelser.

For tilbud efter Servicelovens § 108 skal tilbud/driftsherre senest 1. oktober hvert år fremsende de nødvendige oplysninger (beregning af den omkostningsbestemte boligbetaling, samt oplysninger om udgifter til el og varme) til brug for

handlekommunernes fastsættelse af beboernes egenbetaling af boligbetaling, el og varme.

Se evt. https://hovedstadenskommuner.dk/egenbetaling/.
For tilbud efter Servicelovens § 107 skal tilbud/driftsherre årligt fremsende de nødvendige oplysninger om den maksimale boligbetaling samt el og varme til brug for handlekommunernes fastsættelse af beboernes betaling af boligbetaling, el og varme.

Opgavefordelingen mellem handlekommune og tilbud/driftsherre er udarbejdet af hensyn til at sikre mest hensigtsmæssige sagsgange samt ud fra et hensyn om at fastholde muligheden for at arbejde rehabiliterende med beboerne i forhold til varetagelse af økonomiske forpligtelser. Handlekommunen kan uddelegere opkrævning af beboeres betaling af boligbetaling, el og varme i tilbud efter Servicelovens §§ 107 og 108 til et tilbud/driftsherre, hvis tilbud/driftsherre vil indgå en aftale om dette.

Betalingen af boligbetaling, el og varme skal fastsættes af handlekommunen. Den af tilbuddet opkrævede betaling af boligbetaling, el og varme afregnes med handlekommunen konkret og må ikke også indgå i takstgrundlaget.

Af afsnit 6 fremgår den nærmere procedure for fastsættelse og opkrævning af beboeres egenbetaling samt tilbud/driftsherres tilvejebringelse af oplysninger for tilbud efter Servicelovens §§ 107 og 108.

4.4 Opkrævning af egenbetaling i tilbud efter SEL §§ 109 og 110

Borgerens egenbetaling på herberger og krisecentre (Servicelovens §§ 109 og 110) fastsættes på nationalt niveau, jf. BEK nr. 1244 af 2017, og reguleres én gang om året med pris- og lønudviklingen.

Opkrævningen foretages af borgers handlekommune, der kan træffe afgørelse om bortfald eller nedsættelse af egenbetaling. Det er kommunalbestyrelsen i borgernes handlekommune, der fastsætter rammerne for den konkrete og individuelle vurdering af bortfald eller nedsættelse af egenbetalingen.

De årlige satser offentliggøres på Social- og Ældreministeriets hjemmeside hvert år i december måned.

4.5 Opfølgningsmekanismer for borgeres placering i takstniveauer

Handlekommune og driftsherre/tilbud har pligt til at rette henvendelse til hinanden, hvis det vurderes, at en borger bør flyttes til enten et højere eller et lavere takstniveau.

Én gang årligt skal handlekommune og driftsherre/tilbud, for eksempel i forbindelse med opfølgning på handleplaner, foretage en vurdering af borgerens funktionsniveau og behov for ydelser med henblik på borgerens placering i takstniveau.

Handlekommune og driftsherre/tilbud kan ud fra en vurdering af borgerens funktionsniveau og behov for ydelser til enhver tid anmode om omplacering af en given borger fra ét takstniveau til et andet.

Den modsatte part skal tilstræbe at oplyse, om man er enig i denne vurdering senest ti hverdage fra, at der foreligger et tilstrækkeligt oplyst grundlag til vurdering af sagen. For at sikre fremdrift i sagsbehandlingen skal den modsatte part ved modtagelse af anmodning om omplacering hurtigst muligt indhente de nødvendige oplysninger om sagen.

I tilfælde af uenighed henstilles til, at handlekommune og driftsherre/tilbud i fællesskab, og i dialog med borgeren, hurtigst muligt finder alternative løsninger inden for samme tilbud under hensyntagen til borgerens rettigheder. Hvis der ikke kan findes en løsning inden for tilbuddet, er det handlekommunens forpligtelse at finde et andet tilbud til borgeren.

Ved enighed om omplacering fastsættes tidspunktet for iværksættelse af omplaceringen efter konkret aftale mellem handlekommune og driftsherre/tilbud.

4.6 Aftale om etablering og lukning af tværkommunale tilbud og pladser

KKR Hovedstaden har indgået aftale om en økonomimodel, der giver driftssikkerhed i opbygningsfasen for de driftsherrer, der opretter nye pladser i eksisterende tilbud og etablerer nye tilbud til en specifik udvalgt målgruppe. Læs mere om Økonomimodellen i bilag 2 om udvikling og samarbejde.

Der er i den forudgående rammeaftaleperiode 2025-2026 ikke indgået konkrete aftaler om lukning af pladser eller tilbud i Region Hovedstaden.

4.7 Principper for etablering af tilbud (uden brug af fælles økonomimodel)

Ved etablering af et nyt tilbud, der forventes at være afhængigt af salg af pladser til andre kommuner, er det driftsherres ansvar at vurdere behovet – og dimensioneringen af tilbuddet.

Ved etablering af et nyt tilbud, som vil være afhængig af salg af pladser til andre kommuner, kan driftsherre indgå aftaler med konkrete kommuner om følgende alternative finansieringsmodeller:

- Forpligtende købsaftaler. Herved forstås aftaler, hvor en eller flere kommunalbestyrelser garanterer for betaling af et bestemt antal pladser i et tilbud i en aftalt periode, hvis pladserne ikke efterspørges af andre.
- Aftaler om delt finansieringsansvar. Herved forstås aftaler, hvor en eller flere kommunalbestyrelser bidrager til finansieringen af et konkret tilbud, uden at kommunalbestyrelsen selv er driftsherre.

Aftalerne kan ikke forpligte kommuner, som ikke er med i aftalen. Desuden kan driftsherre ved etablering af nye tilbud vælge at anvende en lavere

belægningsprocent i en opstartsperiode. Længden af opstartsperioden fastsættes af driftsherre, men må maksimalt være løbende år plus 12 måneder. Driftsherre skal informere kommunerne om, hvorvidt der anvendes en lavere belægningsprocent i en opstartsperiode, inden kommunerne visiterer borgere til tilbuddet.

Ved anvendelse af lavere belægningsprocent i en opstartsperiode gælder følgende undtagelser fra det gældende princip om efterregulering af over- og underskud:

- Driftsherre må ikke efterregulere som følge af underskud i forhold til det omkostningsbaserede budget i opstartsperioden.
- Overskud i forhold til det omkostningsbaserede budget på mere end fem procent skal efterreguleres over for de kommuner, der har anvendt tilbuddet i opstartsperioden.

Efter opstartsperiodens ophør skal driftsherre anvende en estimeret belægningsprocent, der er fastsat ud fra belægningsprocenten i sammenlignelige tilbud. Denne beregningsmetode må maksimalt anvendes i tre år efter opstartsperiodens ophør. Herefter skal driftsherre anvende det gældende princip for beregning af belægningsprocenten.

4.8 Principper for lukning og omlægning af tilbud

Driftsherre skal selv afholde alle udgifter forbundet med lukning af tilbud.

Driftsherre kan indregne etableringsudgifterne ved omlægning af tilbud i taksterne fremadrettet fra næste budgetår efter gældende principper for forrentning og afskrivning, således at de takstændringer, dette måtte medføre, er kendte på forhånd.

Ved lukning og omlægning af tilbud skal driftsherre i forbindelse med varsling af ændringerne inddrage kommunerne med henblik på planlægning af overgangsperioden. Planlægningen kan blandt andet omfatte konkrete planer for ind- og udslusning af borgere.

Ved lukning og omlægning af tilbud har handlekommunen ansvar for at finde alternative tilbud til borgere, som ikke længere kan rummes i tilbuddet. For at give driftsherre mulighed for at tilpasse kapacitet og indhold i tilbuddet skal kommunerne varsle om forventede markante ændringer i efterspørgslen, så snart viden herom foreligger.

4.9 Kommuners overtagelse af regionale tilbud

En kommunalbestyrelse kan ifølge Servicelovens § 186 en gang i hver valgperiode overtage regionale tilbud, der er beliggende i kommunen. En kommunalbestyrelse, der ønsker at overtage et regionalt tilbud, skal meddele Regionsrådet dette senest den 1. januar i valgperiodens tredje år. For valgperioden 2026-2029 skal dette således være meddelt senest den 1. januar 2028. Meddelelse herom skal indskrives i Rammeaftalen for pågældende år. Overtagelse af tilbuddet skal ske senest den 1. januar i valgperiodens fjerde år.

Når kommunen fremsætter en anmodning om overtagelse, påhviler det regionen at fremkomme med overtagelsesvilkårene.

Af hensyn til overholdelse af varslingsreglerne i forhold til berørte medarbejdere, en hensigtsmæssig driftstilrettelæggelse og gennemførelse af en god overdragelsesproces er det i rammeaftalen fastlagt, at overtagelse normalt sker ved et årsskifte, og at kommunens anmodning om overtagelse senest fremsættes 1. januar året før overtagelsen og gerne i forbindelse med kommunens godkendelse af rammeaftalen for året før overtagelsen. Anmodning til regionen om overtagelse af tilbud forudsætter behandling i kommunalbestyrelse/byråd, inden regionen udarbejder det konkrete overtagelsestilbud. Varsling af medarbejdere kan først bindende ske på grundlag af en endelig indgået aftale om overtagelsen mellem kommunalbestyrelse/byråd og Regionsrådet.

Der har ikke været anmodninger fra kommuner vedrørende overtagelse af et regionalt tilbud i foregående valgperiode samt i 2026.

4.10 Køb og salg af pladser uden for hovedstaden

Der købes og sælges pladser på det specialiserede social- og specialundervisningsområde på tværs af regionsgrænser. Hovedstadens rammeaftale regulerer dette for driftsherrer, der er beliggende i hovedstaden og alle kommuner uanset beliggenhed. Det er således driftsherrers beliggenhed, der er afgørende for, om nærværende rammeaftale regulerer et konkret køb/salg.

4.11 Købskontrakter og standardkontrakter

Ved ethvert køb og salg af pladser anbefales det, at der udarbejdes konkrete og individuelle købskontrakter, der regulerer forpligtelsen for såvel kommune som driftsherre. Købskontrakterne bør indeholde aftaler om forhold som underskudsdeling, takst, afregning, opkrævning af egenbetaling mv.

KL har i samarbejde med kommunerne udarbejdet skabeloner til standardkontrakter på det specialiserede børne- og voksenområde. Formålet med standardkontraktskabelonerne er at skabe et sikkert, genkendeligt og juridisk bindende grundlag for samarbejdet mellem to parter omkring et konkret køb. Formålet med standardkontrakten er med andre ord at støtte op omkring et godt og gnidningsfrit samarbejde mellem køber og leverandør samt skabe gennemsigtighed i forhold til indsats, pris samt de vilkår, der er gældende for såvel køber som leverandør.

Embedsmandsudvalget for det specialiserede socialområde anbefaler, at kontraktskabelonerne anvendes.

Som en del af de fælleskommunale styringsinitiativer vil kommunerne i hovedstaden i denne rammeaftaleperiode sætte fokus på en mere fælles tilgang til socialfaglige indkøb, herunder anvendelsen af KL's standardkontrakt. Læs mere om de fælleskommunale styringsinitiativer her.

5. Procedurer for fastsættelse og opkrævning af beboeres egenbetaling i tilbud efter SEL §§ 107 og 108

Proceduren beskriver ansvars- og opgavefordelingen mellem handlekommune og tilbud/driftsherre i forbindelse med fastsættelse og opkrævning af beboeres egenbetaling i tilbud efter Servicelovens §§ 107 og 108. Proceduren er gældende for tilbud og handlekommuner, som er omfattet af hovedstadens Rammeaftale 2026-2027 på det specialiserede socialområde og specialundervisning.

Proceduren er udarbejdet med udgangspunkt i følgende bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om betaling for botilbud m.v. efter Servicelovens kapitel 20 samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter § 108 (BEK nr. 1335 af 28/11/2017).
- Bekendtgørelse om lejerrettigheder til beboere i visse tilbud efter serviceloven (BEK nr. 715 af 19/06/2013).

5.1 Handlekommunens opgaver

Servicelovens § 107

Handlekommunen fastsætter beboerens betaling af boligbetaling, el og varme. Handlekommunen skal foretage en vurdering på baggrund af oplysninger om den maksimale boligbetaling samt el og varme, som fremsendes af tilbud/driftsherre.

Servicelovens § 108

Handlekommune fastsætter beboerens boligbetaling, el og varme. Boligbetalingen fastsættes på baggrund af:

- Omkostningsbestemte betaling (oplyst af tilbud/driftsherre)
- Indkomstbestemt boligbetaling (beregnet af handlekommunen)
- Under hensyntagen til handlekommunens serviceniveau, for eksempel i form af et vejledende rådighedsbeløb

El og varme fastsættes på baggrund af oplysninger fra tilbud/driftsherre.
Ved anvisning af bolig efter Servicelovens § 108 skal handlekommunen udarbejde et boligdokument til beboeren.

I forbindelse med den årlige fastsættelse af beboerens betaling af boligbetaling, el og varme i tilbud efter Servicelovens § 108 skal handlekommune varsle beboeren om eventuel forhøjelse af boligbetalingen senest to måneder før, jf. bekendtgørelsen om lejerrettigheder § 9. Handlekommunen skal vedlægge en klagevejledning til boligdokument og varslingsdokument.

5.2 Tilbud/Driftsherrers opgaver

Serviceloven § 108 Indflytning

I forbindelse med indflytning skal tilbud/driftsherre fremsende oplysninger om omkostningsbestemtboligbetaling, el, varme samt serviceydelser til handlekommune. Oplysninger skal fremsendes i skabelonen, som findes på den fælleskommunale hjemmeside www.hovedstadenskommuner.dk.

Årlig varsling
I forbindelse med årlige varsling af egenbetaling skal tilbud/driftsherre fremsende oplysninger om omkostningsbestemtboligbetaling, el, varme samt serviceydelser til handlekommune. Der skal fremsendes en varsling pr. borger. Tilbud/driftsherre skal fremsende nødvendige oplysninger for det efterfølgende år senest den 1. oktober. Oplysninger skal fremsendes i skabelonen, som findes på den fælleskommunale hjemmeside www.hovedstadenskommuner.dk.

5.3 Interne flytninger og klagesager

I forbindelse med en beboers interne flytning i et tilbud efter Servicelovens § 108, skal der udarbejdes et nyt boligdokument for den nye bolig til beboeren.

I forbindelse med klagesager skal tilbud/driftsherre på handlekommunens opfordring levere relevant dokumentation for fastsættelse af egenbetalingen, så handlekommunen kan overholde de gældende tidsfrister for klagesagen.

5.4 Handle-/Betalingskommune

I de tilfælde hvor der er forskellig handle- og betalingskommune, vil betalingskommunen af tilbud/driftsherre blive opkrævet den fulde takst inklusiv udgifter svarende til egenbetalingen af boligbetaling, el og varme.

Kommuner, som er handlekommune for borgere, som har en anden betalingskommune, skal således sikre sig, at indtægter fra egenbetalingen af boligbetaling, el og varme tilfalder pågældende betalingskommune.

Tilbud/driftsherre skal i boligdokument og varslingsdokument vedrørende tilbud efter Servicelovens § 108 angive, hvilken kommune der er betalingskommune for pågældende borger.

5.5 Mailingliste til fremsendelse af oplysninger

Til brug for tilbuds/driftsherres fremsendelse af oplysninger til handlekommuner i hovedstadsregionen er udarbejdet en mailingliste med kontaktoplysninger til handlekommunerne, som kan findes på den fælleskommunale hjemmeside www.hovedstadenskommuner.dk.

Handlekommunerne er forpligtiget til at sikre, at oplysningerne på mailinglisten er korrekte. Ændringer til mailinglisten fremsendes til det Fælleskommunale social- og sundhedssekretariat.

6. Fælles visitationsaftale vedr. kommunikationscentrene

I hovedstadsregionens Rammeaftale 2027-2028 indgår en fælles visitationsaftale vedrørende kommunikationscentre. Ligesom Rammeaftalens øvrige principper for samarbejdet om køb og salg af sociale tilbud er visitationsaftalen vedrørende kommunikationscentre et redskab, der skal understøtte det kommunale samarbejde i hovedstadsregionen og samarbejdet mellem kommunerne og regionen. Alle 29 kommuner i hovedstadsregionen og Region Østdanmark er aftalepart i Rammeaftalen.

Siden 2011 har hovedstadsregionen haft en fælles visitationsaftale vedrørende kommunikationscentrene, som har været omfattet af Rammeaftale for kommunerne i hovedstaden og Region Hovedstaden. Pr. 1. januar 2016 trådte en ny visitationsaftale i kraft og den vil fremadrettet være udgangspunkt for samarbejdet mellem kommunikationscentre og kommuner i hovedstadsregionen.

Kommunerne i hovedstaden kan fortsat vælge mellem at anvende den fælles visitationsaftale eller at indgå samarbejdsaftaler med kommunikationscentrene i hovedstadsregionen.

Den fælles visitationsaftale omfatter følgende:

- Visitationsaftalen
- Arbejdsgange og hensigtserklæringer på området

Derudover omfatter aftalen inspiration til samarbejdsaftaler mellem kommunikationscentre og kommune, herunder en skabelon til samarbejdsaftaler.

7.1 Visitationsaftale

Visitationsaftalen vedrørende kommunikationscentre opstiller en række principper for samarbejdet om henvisning og udredning af borgere med *kommunikative og kognitive funktionsevnenedsættelser*. Aftaleparterne har således godkendt, at samarbejdet mellem kommuner og kommunikationscentre om disse borgere skal foregå med udgangspunkt i de opstillede principper.

Visitationskompetencen ligger til enhver tid hos handlekommunen. Men den enkelte kommune har dog til enhver tid mulighed for at indgå samarbejdsaftaler med et eller flere kommunikationscentre, der således tilsidesætter principperne i den fælles visitationsaftale.

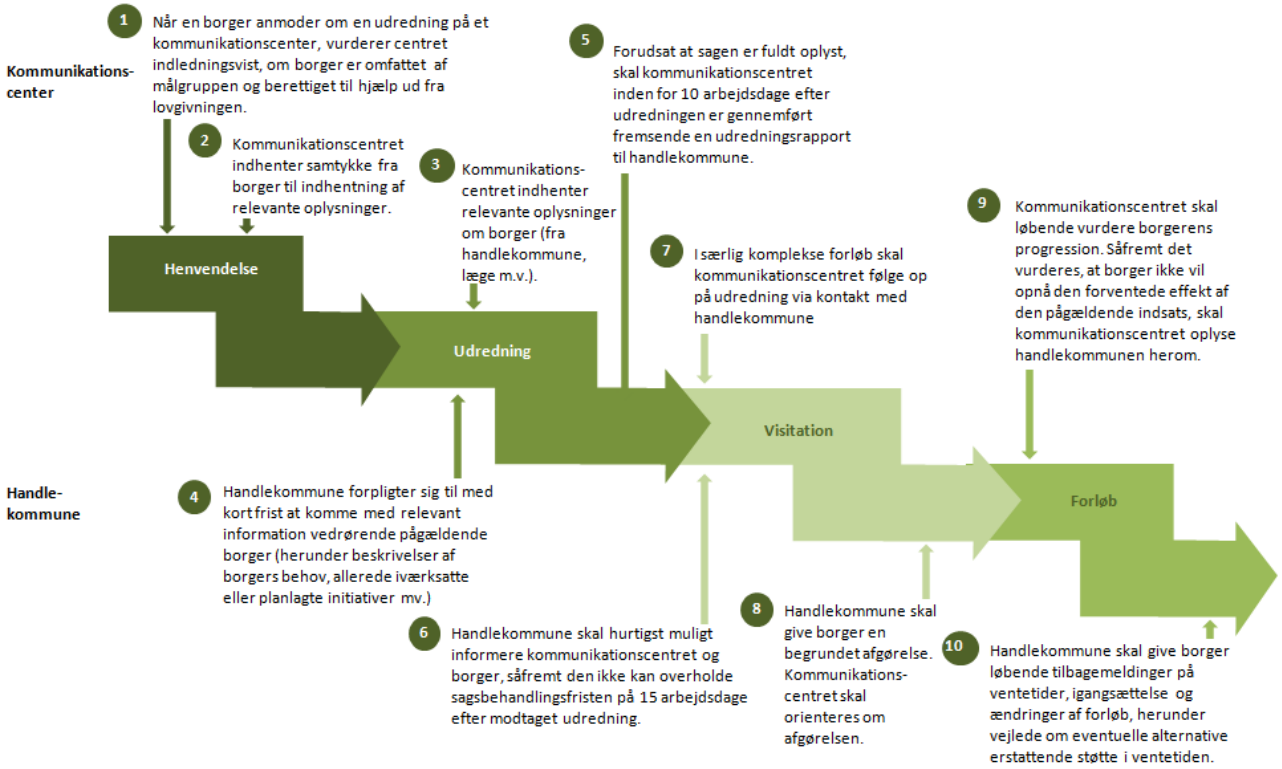
- Borgere med *kommunikative og kognitive funktionsevnenedsættelser* kan selv henvende sig til et kommunikationscenter og anmode om en udredning.[4]

[4] *Den fælles visitationsaftale omfatter ydelser efter Lov om Social Service og Lov om Specialundervisning for voksne (inkl. Hjælpemidler).*

- Kommunikationscentre kan iværksætte en udredning.[5]
- Forudsat at sagen er fuldt oplyst, forpligter handlekommunen sig til at træffe afgørelse inden for 15 arbejdsdage efter modtaget udredning.

7.2 Arbejdsgange og hensigtserklæringer

Nedenfor er via et flow-diagram opstillet en række beskrivelser af arbejdsgange samt hensigtserklæringer om arbejdsgange, som det opfordres til at tage udgangspunkt i ved fremtidigt samarbejde mellem kommunikationscentre og kommuner i hovedstadsregionen.

7.3 Hensigtserklæring om arbejdsgange vedrørende kommunikationscentre

1. Kommunikationscentrets udredning skal kunne danne grundlag for kommunernes visitation ved at udrede borgers vanskeligheder samt indledningsvist afdække, i hvor høj grad en indsats kan afhjælpe begrænsningen af borgers funktionsnedsættelse.
2. Kommunikationscentret skalerer udredningens omfang efter borgerens behov og vanskeligheder.

[5] *Kommunikationscentrenes iværksættelse af en udredning er baseret på en konkret vurdering af pågældende borgers situation. Som udgangspunkt iværksættes der ikke en udredning af borgere, der er udredt inden for løbende 12 måneder, medmindre der er sket væsentlige ændringer i borgerens situation.*

3. Kommunikationscentret kan efter konkret aftale med handlekommune vejlede om konkrete indsatsforløb. Vejledning om konkrete indsatsforløb skal foretages ud fra princippet om mindst indgribende indsats.
4. Kommunikationscentret skal bidrage til at sikre en helhedsorienteret og koordineret indsats for borgeren.
5. Kommunikationscentret gennemfører en grundig udredning som afsæt for en kort og præcis udredningsrapport. Rapporten skal indeholde formål, mål og den forventede effekt af den kompenserende indsats samt forslag til lovgivningsmæssig ramme.
6. Udredningsrapporten skal indeholde navn og kontaktoplysninger på den pågældende medarbejder på kommunikationscentret, der har foretaget udredningen.
7. Handlekommune skal oplyse en fast kontaktperson til kommunikationscentret i forbindelse med en iværksat udredning.
8. Handlekommune skal danne sig et overblik over den samlede sag for borger og sikre koordination mellem forskellige og samtidige indsatsforløb.
9. Frister for sagsbehandling og ventetider skal være tilgængelige på kommunikationscentrenes hjemmesider.
10. Kommunikationscenter og handlekommune skal understøtte en smidig og hurtig elektronisk kommunikation.

7.4 Samarbejde mellem kommunikationscentre og kommuner

Skabelonen for samarbejdsaftaler mellem kommuner og kommunikationscentre i hovedstadsregionen anbefales anvendt som udgangspunkt for fremtidige aftaler i hovedstadsregionen. Formålet hermed er blandt andet at øge gennemsigtighed og ensartethed i aftalerne, samt at lette kommuner og kommunikationscentrenes administration ved indgåelse af samarbejdsaftaler.

Skabelonen kan findes i et særskilt dokument til anvendelse ved indgåelse af konkrete samarbejdsaftaler på den fælleskommunale hjemmeside www.hovedstadenskommuner.dk.